

Kuća ljudskih prava
Selska cesta 112c, HR-10000 Zagreb
t: +385 (0)1 457 23 98
f: +385 (0)1 457 23 99
kontakt@documenta.hr
www.documenta.hr

MB: 1925199. OIB: 09095322581
Raiffeisen bank Austria d.d.
Broj računa: 2484008-1102930793

CENTAR ZA SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU
DOCUMENTA

18. ožujka 2012.

OKRUGLI STOL “NADA DIMIĆ U KULTURI SJEĆANJA”, I KOMEMORATIVNI SKUP POVODOM 70. OBLJETNICE OD SMRTI NADE DIMIĆ

IZVJEŠTAJ

Na 70. obljetnicu smrti Nade Dimić u prostorijama obrazovnog centra Javne ustanove spomen-područja Jasenovac održan je okrugli stol pod nazivom „**Nada Dimić u kulturi sjećanja**“. Potom je održana i komemoracija kraj Kamenog Cvijeta na kojoj su govorili predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Hrvatske, gospodin **Ratko Maričić** i gospođa **Rada Borić**, predsjednica Centra za ženske studije.

Na okruglom stolu izlagali su prof.dr.sc. **Drago Roksandić** sa Filozofskog fakulteta u Zagrebu, **Gojko Matić** kao svjedok i narator usmene povijesti, **Sandra Prlenda** iz Centra za ženske studije, **Aneta Lalić** iz Srpskog narodno vijeća i **Marija Crnogorac** iz Arhiva Srba u Hrvatskoj, doc. dr. sc. **Vjeran Pavlaković** sa Filozofskog fakulteta u Rijeci i **Jasna Jakšić** iz Muzeja suvremene umjetnosti. U izlaganjima se sa različitih aspekata tretirao lik i djelo Nade Dimić te način kulturno-memorijalne prerade njenog naslijeđa posebice kroz umjetničku formu.

Posebno mjesto među izlagačima zauzeo je vremešni **Gojko Matić** koji je evocirao sjećanja kao svjedok vremena u kojem je živjela i Nada Dimić te poznavatelj obitelji Dimić i općenito tadašnjih prilika u Divoselu. Prisutni su imali priliku slušati o atmosferi koja je vladala u domu Dimićevih, njihovim odnosima i načinima međusobnog osnaživanja i pomaganja. Gojko Matić se dotakao i tzv. „heroj-sela“ Divosela što je iznimno važno danas kada tog sela nema gotovo niti u tragovima. Vrlo upečatljivo izlaganje Gojka Matića je kronološki završilo sa sudbinom Divosela i obitelji Dimić u posljednjem ratu.

Profesor **Roksandić** (Centar za komparativno-historijska istraživanja) se u svome izlaganju bavio revolucionarnim mentalitetom Nade Dimić sa socijalno-psihološkog stanovišta suočavajući društvenu kronologiju sa kronologijom Nadinog kratkog života. Prof. Roksandić je u iscertavanju društvenog konteksta podcrtao povijesne momente, ljude i institucije koji su svojim utjecajima bitno odredili mentalni sklop i duboka uvjerenja Nade Dimić formirana već u najranijim godinama. Dokumentiranje Nadine imaginacijske izvrsnosti i izuzetne socijalne inteligencije je svakom dijelu izlaganja bilo suočeno sa tadašnjom pozicijom moći ustaškog režima koja je neminovno nadjačala Nadu Dimić u momentima njene neopreznosti i inducirane psihičke labilnosti.

Sandra Prlenda (Centar za ženske studije) je pružila pogled iz rodne perspektive naglašavajući da je žensko partizanstvo predstavljalo emancipirajući momenat samostalnog ulaska žena u političku arenu onoga doba. Nada Dimić nije bila pionirka u političkoj emancipaciji žena na ovim područjima, ali je svojim bezrezervnim zalaganjem i odanošću svakako činila najuže jezgro političkih oponenta ustaškom režimu koji su upravo počeli zbijati svoje redove pred prvim naletima ustaškog terora.

Aneta Lalić (Srpsko narodno vijeće) i **Marija Crnogorac** (Arhiv Srba u Hrvatskoj) su pripremile rekonstrukciju Nadinog zatočeništva u logoru Stara Gradiška uz prateći slikovni i video materijal. Naglasak je na individualiziranom pristupu Nadi Dimić sasvim 'izbliza' na osnovu svjedočenja zatočenica logora Stara Gradiška koje su se nalazile u njenoj neposrednoj blizini za vrijeme njenog zatočeništva. Izlaganje je imalo za cilj prikazivanje zatočeništva sasvim ogoljeno i bez eufemizama kako bi se dobio jasan dojam o poražavajućem stanju u kojem se Nada nalazila sve do samog kraja. Zahvaljujući njenoj gotovo onostranoj sposobnosti trpljenja i vještom simuliranju psiho-fizičkog sloma ustaše nisu dobile niti priliku niti satisfakciju kakvu su priželjkivali u savladavanju otpora političkog neprijatelja takve reputacije.

Profesor **Vjeran Pavlaković** (Filozofski fakultet u Rijeci) se u svome izlaganju bavio kulturom sjećanja odnosno kulturom zaborava koja je u Hrvatskoj na dijelu već dvije decenije. Svoje stanovište je dokumentirao slikovnim materijalom koji je uglavnom osobno zabilježio u potrazi za lokalitetima antifašističke baštine. Između ostalog prof. Pavlaković je zabilježio stanje Nadinog sela i spomeničkih mjesta u njemu uključujući i bistu same Nade Dimić. Fotodokumentacijom je u ovom izlaganju naglašena izostavljenost naslijeđa Drugog svjetskog rata u političkim zajednicama pamćenja u Republici Hrvatskoj od devedesetih do današnjih dana .

Kustosica Muzeja suvremene umjetnosti, **Jasna Jakšić** je sve prisutne upoznala sa radom eminentne hrvatske umjetnice **Sanje Iveković** koja se u svome širokom opusu bavila kulturom zaborava antifašističkih borkinja. Posebno su zanimljivi radovi „**Nada Dimić: file**“ i „**Gen XX**“. Sanja Iveković poentira motive imenovanja tvornice po Nadi Dimić u kojoj se od zaposlenica očekivala požrtvovana spremnost na odricanje i rad u lošim uvjetima. Životna filozofija Nade Dimić je zloupotrebljena u svrhu mortirološkog davanja tvorničkih radnica. Kustosica Jakšić je svoje izlaganje završila vizualnim predstavljanjem umjetničkog projekta „Gen XX“. Riječ je o nesumnjivo politički provokativnom radu kojim Sanja Iveković propituje zaboravljeno antifašističko naslijeđe i posebice zanemareno žensko herojstvo iz NOB-a.

Okrugli stol o **Nadi Dimić u kulturi sjećanja i komemoriranje na 70. obljetnicu njenog stradanja** je zapravo prvo individualno komemoriranje te prvo bavljenje kulturom sjećanja u tehnički zastarjelim i neadekvatnim uvjetima obrazovnog centra u Jasenovcu gdje se do sada jedino obilježavao proboj zatočenika iz logora. Vrijedna je tendencija jasenovačkog postava da se svakoj žrtvi da ime i da su imena važna, jer se jedino tako nagovještava zloslutni uvid u beskrajni niz tih imena koji se otima zdravorazumskoj logici. Takva tendencija bi se morala oživotvoravati u nizu komemorativnih događaja koji će se, osim dostojnog obilježavanja, na jedan mikrohistorijski način baviti jasenovačkim žrtvama dajući im odnosno vraćajući im identitet koji im se u dehumanizirajućim logorskim uvjetima uzimao.

Izveštaj pripremila Aneta Lalić, Srpsko narodno vijeće